

Šiame numery:

Išpūdžiai iš romano konkurso.
Tolimesnės recenzijos, liečiančios
M. K. Čiurlionio eksponavimą
Vakaruose.
Zanavykija Sūduvos istorijos rėmuose.
Šimto metų gyvenimas:
dailininkas Adomas Varnas pasakoja.
Sunki abejonės našta.
V. Ūselienės eilėraštis.
Suskambo paskendęs tradicijų varpas.
Šiaurės Lietuvos švietimo židinio
monografija.

Kertinė Parastė

Jury komisijos kėdėje

Išpūdžiai iš "Draugo" romano konkurso

Aštuoni rankraščiai. Kiek čia sukaupia jausmų, kiek išgyvenimų! Juos perskaičius, į mano galvą suplaukia prieštaros minčių: kur mes stovime pasaulio literatūroje, kur mes esame savo literatūros keliuose, kur einam, kuo liudijam savo kultūrą, žmogaus vietą, jo atsakomybę prieš save, prieš savo tautą, prieš istoriją?

Ar galime lygintis su Lietuvoje gyvenančiais rašytojais, kur kaip stebuklas iškyla vis nauji ir nauji talentai, toje sistemoje jau gimę ir išauklėti, o tačiau visa savo būtybę įsikibę į savo žemę, į savo tėvynės neprarandamumą viziją?

Ir dingojas man, kas gi rašė šiuos aštuonis kūrinius, ir plokštus ir storus, ir gal daugelio ilgų metų darbus, šeimų kronikas, banalias meilės istorijėles, istorinius traktatus?

O kaip norėjosi rasti šviežio vėjo, jaunatviškos dvasios, naujų jauno žmogaus išgyvenimų!

Gi radau daugiausiai vis praėjusių tebegyvenančių autorių kūrinius, gal jau ir daug laiko turinčių, viskuo apsirūpinusių pensininkų, šalčio ir sniego apsuptytose nameliuose, prie židinio, arba su plačiais langais, skrybelėmis po amžinai žaliuojančiomis palmėmis... Išvaizdavau, kaip sėdi jie ten, vienuose mastydami savo tremtinišką kelią, kaip staiga sušunka: "Juk mano gyvenimas tai irgi romanas!" Ir kaip rašo tą romaną, ir kaip siunčia jį konkursams. Žinoma, greičiausiai jie ir nesiveržia į literatūrinės aukštumos, tik šlaip bando savo laimę. Gal ir gerai, kad rašo, nes romanų rašymas, mano manymu, tikrai yra geresnė terapija, negu užsiimti nepagrįstais ar tūto šmeižtais, arba ardyti bendrumė...

Sitokių saldžių ir skaudžių išgyvenimų siūlė išraizgytus, jokios literatūrinės vertės neturinčius romanus godžiai skaitys ne-

pretenzingas ir nereiklus skaitytojas. Ar galima tokį skaitytoją už tai kaltinti, jei jis nesupranta Vydušo, Maceinos, Elie Wiesels, Skėmos, nepažįsta Beethoveno, arba jam tolimas ir nesuprantamas Picasso?

Ar tikėjau rasti šimtaprocentinę knygą? Ar galima iš viso tikėtis šimtaprocentiškumo mūsų išviškoje literatūroje? Ar kartais vidutiniškumu nepasizymi ir geriausi pasaulio rašytojai? Ar jie vienodai dideli visuose savo kūriniuose? Kokia yra šiandien ta vertybių gradacija? Žiūrėkim, Graham Green, jau seniai vis nominuojamas Nobelio premijai, o štai, pernai ją laimėjo žymiai silpnesnis Isaac Bashevis Singer. Jis net pareiškė korespondentams: "Aš labai dėkingas, bet kartu man ir gaila, kad daug geresni autoriai tos premijos negavo..." O garsus novelistas Kurt Vonnegut neiškel-
tas jokia žymesne premija vien dėl savo aštraus liežuviu...

Ir štai, sustojau prie Spenglos — Juozo Kraliausko, prie jo sunkiai įsivaizduojamo ryžto parodyti vėl naujus, dar jokio novelisto nepaliestus istorijos laukus, tą nelabai įdomų ir literatūrai nedėkingą, be jokio legendarinio patrauklumo, silpną Zigmantui Vazai valdant, laikotarpi, suaktyvų kovą su švedais, vidaus nevarkos, bajorų nesantaiką bei katalikų su protestantais pešty-
nų fone.

Tai šitokiam chaotiškam istorijos laike, ant įkaitusių Vilniaus akmenų, vyksta likiminė kova už Lietuvą, už mokslo šviešą, už lietuvišką knygą, už tikėjimą... Kova savų su savais, anot Petro Skargos pamokslas: "Žlugs valstybė, jei bajorai nesusipras..." Mūsų kraujuje ta kova tokią likiminę, tartum pati istorija būtų kalta, kad esame dar tokie... neišsipildę, neišba-
lansuoti, nevieningi, tačiau su

DR. AUDRIUS PLIOPLYS

Kai spaudoje apibūdinau M. K. Čiurlionio darbų eksponavimą 1910 metais Paryžiuje ir 1912 metais Londone (žiūr. "Čiurlionio darbai 1912 metais Londone", "Draugo" kultūrinis priedas, 1977 m. rugpjūčio 6 d. ir "M. K. Čiurlionis 1910 metais Paryžiuje", "Draugo" kultūrinis priedas, 1977 m. rugpjūčio 27 d.), man buvo prieinama tik archyvinė medžiaga, laikoma Kongreso bibliotekoje, Washingtone. Neseniai man teko šias temas toliau tyrinėti "British Library" patalpose Londone. Tenai atradau apėdai iki šiol nežinomų recenzijų, liečiančių anas dvi parodas. Jų tarpe pora jų toliau apibūdino išstatytuosius Čiurlionio darbus.

Pirmiausia — apie aktyvesnę Paryžiaus parodą. "Le Figaro" 1910 m. birželio mėn. 18 d., p. 1 apibūdino rusų teatrą ir šią parodą, bet atskirai menininkų pavardžių neminėjo. "Le Temps" 1910 m. birželio mėn. 21 d., psl. 3 Pierre Lalo savo straipsnyje minėjo tik Bakstą. O "L'Iustration" 1910 m. liepos 2 d., psl. 11 šalia Faureto "L'Oiseau de Feu" tapybos reprodukcijos minėjo tik Bakstą ir Golovina.

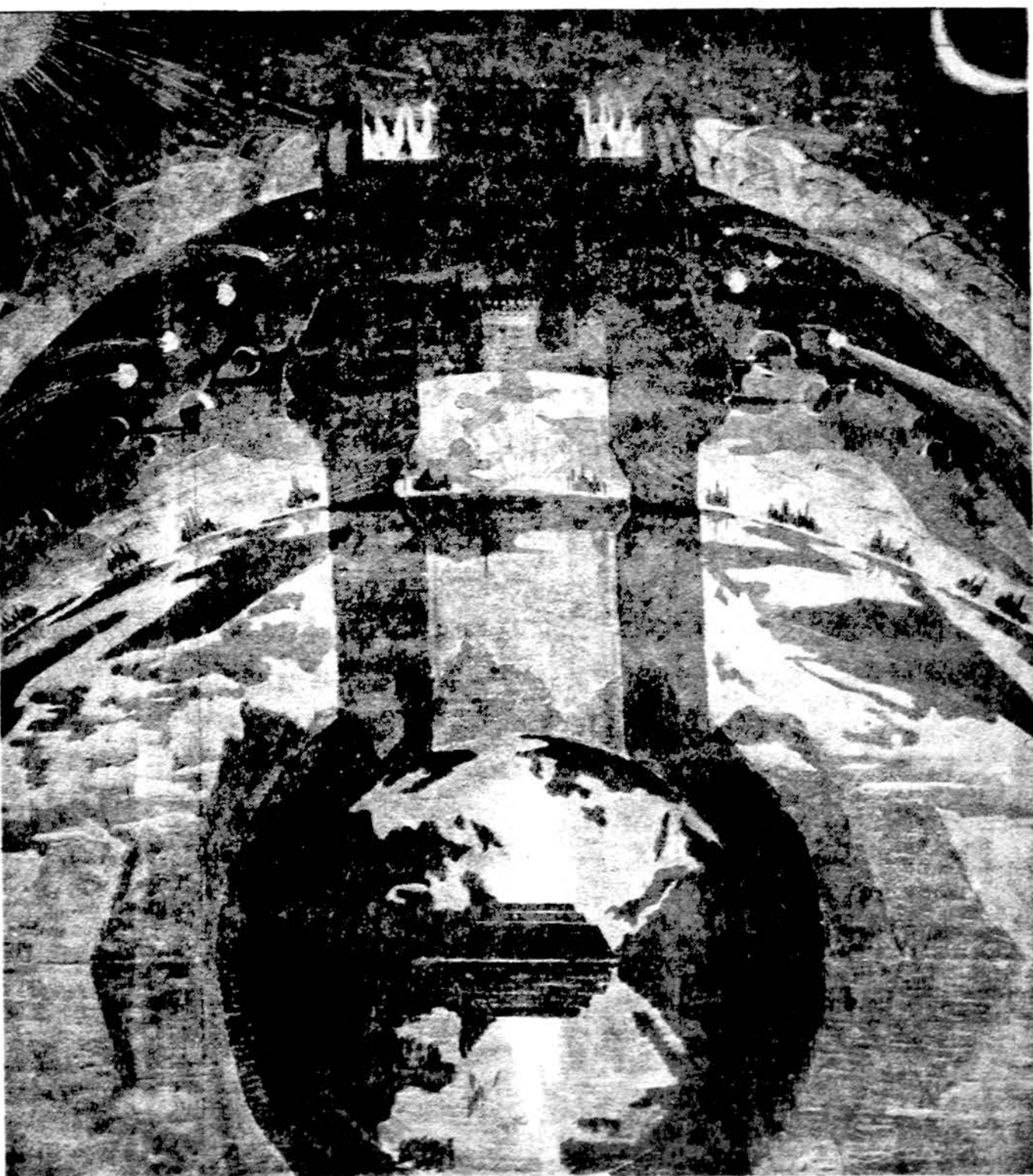
Londono paroda dienraščiuose ir savaitraščiuose buvo plačiau bei detaliau aprašyta negu Paryžiaus paroda. Labai pozityvi recenzija pasirodė dienraštyje "The Standard" 1912 m. spalio 7 d., psl. 5 pavadinimu "Postimpressionistų nuostabūs; puikūs dekoratyviniai darbai". Recenzija niekieno nepasirašyta. Ji taip apibūdino parodos rusų grupę, kurios sąstatė ir Čiurlionio darbai buvo parodoje eksponuoti:

"Galingas išradinumas. Rusų grupė yra nepaprastai įdomi. Bendros jos ypatybės yra stiprus išradinumas, geras spalvų derinys, komplikuoti kompozicijos ir stiprus etniniai atspindžiai, kurie išnyra naudojamos bizantiniosse elementuose. Stilleckio "Keturių dekoruotos lentelės" (135); Gi-
riendo "Hommage à Gauguin"

dideliu patriotiniu instinktu bet kokia kaina išlikti...

J. Kraliausko knyga iš karto mane pradžiugino stipriais dialogais, kurių rėta mūsų knygse, kurie taip svarbūs geram literatūriniam kūriniui. Knyga pradžiugino gera kalba, nauju, sodriu žodžiu, idiliniiais bei sadistiniais knygos momentais taip, kad per daug neužkliuvo nė didesnė iš-
tesimai, aprašinėjimai, kartais veiksmo stoka. Autorius pajėgia neatsieti istorijos nuo gyvenimo, pristatydamas faktus ir bandyda-
mas juos suderinti su savo vaiz-

TOLIMESNĖS RECENZIJOS, LIEČIANČIOS ČIURLIONIŲ VAKARUOSE

Mikalojus K. Čiurlionis (1875-1911)

Rex (1900, drobė, tempera)

(137); Čiurlionio "Raitelis" (143) ir "Rex" (240) — tapyba, primenantį W. Blake darbus, angelų ir komėtų kompozicija, apsupa baltai deganti altorių, kuris, atrodo, išreiškia šių žodžių mintį: "Kai rytinės žvaigždės drauge dainavo"; Roericho "Šventasis miestas" (238) ir "Dovanos" (239); Von Anrepa "Fisa, grojantis savo kompozicijos ir stiprus etniniai atspindžiai, kurie išnyra naudojamos bizantiniosse elementuose. Stilleckio "Keturių dekoruotos lentelės" (135); Gi-
riendo "Hommage à Gauguin"

taip pat pozityviai minimi "Morning Advertiser" 1912 m. spalio 4 d., psl. 5 recenzijoje. Tačiau ne visos recenzijos buvo palankios rusų grupei bei Čiurlioniui, P. G. Konodžio savo straipsnyje "The Observer" savaitraštyje 1912 m. spalio 27 d., psl. 10 štai ką rašė:

"Jei rusų menininkų atvežtieji darbai iš tikrųjų atspindi postimpresionizmo situaciją, caro valdosa, tai neišvengiama išvada, kad Rusijoje, kaip ir visuose kituose kraštuose, priešinis prieš modernų rea-

lizmą yra meną iš archainių formų nuvedęs nauja kryptimi. Savo jaunystėje rusų menas buvo bizantinis, tai ir dabar rusų postimpresionizmas yra ištisai nuspalvintas bizantizmu. Tai ir Stilleckio keturios dekoratyvinės lentelės yra iš tikrųjų bizantinės. Tai pačiai tendencijai Roerichas pridėda dalinai to rytietiškojo mistiškumo, kuris visiškai dominuoja neaiškų (abstruse) ir nesuprantamą Čiurlionio meną. Išskyrus ne užginčijamą dekoratyvinį efektą, ši rusų tapyba yra taip nutolusi nuo Vakarų Europos me-

taip pat pozityviai minimi "Morning Advertiser" 1912 m. spalio 4 d., psl. 5 recenzijoje. Tačiau ne visos recenzijos buvo palankios rusų grupei bei Čiurlioniui, P. G. Konodžio savo straipsnyje "The Observer" savaitraštyje 1912 m. spalio 27 d., psl. 10 štai ką rašė:

"Jei rusų menininkų atvežtieji darbai iš tikrųjų atspindi postimpresionizmo situaciją, caro valdosa, tai neišvengiama išvada, kad Rusijoje, kaip ir visuose kituose kraštuose, priešinis prieš modernų rea-

Negaliu išskirti neprasitarusį ir apie autoriaus užsiągažavimą šio laiko romano dvasiai. Nors

no sąvokų, kad negali sužadinti gilesnio susidomėjimo, nebent tik praeinančią nuostabą" (Vertimas A. P.).

Atrodo, kad ši recenzija atspindi daugumos anuometinių meno kritikų nuomonę apie rusų grupę. "The Daily Graphic" 1912 m. spalio 4 d., psl. 6 nepasirašytoje recenzijoje tik šitaip ją paminėjo: "Vienas rusas, Von Anrepas, turi pramatomo (vision)". Dauguma recenzentų visai nutylėjo šios rusų grupės eksponuotus parodoje darbus. Nektartojant praity minėtų recenzijų, štai dar papildomas šaltinių sąrašas, kur recenzijose bei parodos aprašymuose rusiškoji grupė buvo nutylėta:

The Art Chronicle, 1912 m. spalio 18 d., psl. 514,
Daily Chronicle, 1912 m. spalio 5 d., psl. 6,
Daily Express, 1912 m. spalio 2 d., psl. 6,
Daily Mirror, 1912 m. spalio d., psl. 6,
Daily Mirror, 1912 m. spalio 3 d., psl. 11,
Daily News and Leader, 1912 m. spalio 4 d., psl. 7,
The Evening News, 1912 m. spalio 5 d., psl. 2,
The Fine Art Trade Journal, 1912 m. spalio mėn., psl. 358,
The Globe, 1912 m. spalio 8 d., psl. 4,
Pall Mall Gazette, 1912 m. spalio 4 d., psl. 10,
The Star, 1912 m. spalio 8 d., psl. 4.

Cituotoji P. G. Konodžio recenzija yra labai svarbi, liečianti įvairius punktus, surištus su ne tik Čiurlionio darbų eksponavimu, bet ir su jo reikšme meno istorijoje. Dvi mano bos:

(1) Konodis turbūt buvo pirmas meno kritikas, pastebėjęs artimą ryšį tarp Roericho ir Čiurlionio darbų — ryšys, kuris net ir šiandien nėra nuodugniai ištyrinėtas. Iš kelių Roericho darbų reprodukcijų, kurias man yra tekę matyti, Čiurlionio įtaka yra aiški. Du Roericho darbai "Žalčio šaukamas (Le Serpent crie)" ir "Prakeiktas miestas (La Ville condamnée)", abu nutapyti 1914 metais ir reprodukuoti 1915 m. "Apolono" penktame numeryje, yra iš tikrųjų tik papildymai Čiurlionio "Žalčio sonatos" ciklo darbų, nutapytų 1908 metais. Istorikai žiūrint, tai nėra nuostabu, nes su Čiurlioniu Roerichas gyvenime artimai draugavo ir net pats sakė, jog ne kartą vaikščas gatvėmis, apsuptas Čiurlioniškos dvasios. Be to, Roerichas kaip "Meno pasaulio" draugijos pirmininkas, nuo 1910 metų aktyviai populiarino Čiurlionio darbus. Jis

(Nukelta į 2 psl.)

Julija Svabaitė-Gylienė

Zanavykija Sūduvos istorijos rėmuose

● ZANAVYKIJĄ. I tomas. Redaktorė Alicija Rūgūtė. Redakcinė komisija: pirmininkė — Alicija Rūgūtė, nariai — kun. Jonas Duoba, Jonas Kaunas ir Juozas Tamulis. Išleido Lietuvių istorijos draugija Chicagoje 1978 metais. Viršelį piešė Antanas Tamošaitis. Spaudė "Draugo" spaustuve, 4545 West 63rd St., Chicago, IL 60629. Kongreso bibliotekos katalogo kortelės numeris: 78-61846. Veikalas 368 didesnio formato puslapių, iliustruotas, kainą — 13.41 dol. gaudamas ir "Drauge".

Knygos turi savo likimą. Taip pasakė romėnų autorius Terencijus. Pasakymas prasmingas tuo atveju, kai jos pasirodo reikalingu laiku ir tam laikui praverčia. Kaip tik šių (1979) metų išvakarėse pasirodžiusi p-lės A. Rūgūtės redaguota knyga "Zanavykija" (I t.) atitinka laiko reikalavimą. Mat, ji išėjo beveik tuose me-uose, kada mūsų visa kultūrinė veikla turėtų vykti Vilniaus universiteto 400 minėjimo ženkle. O pagrindinis, visai šalis minėjimas turėtų būti siejamas su tuo laikmečiu, kada jis kūrėsi būtent su XVI a. Ta proga bus reikalinga pabrėžti ir kiti žymūs to šimtmečio reiškiniai. Vienas jų buvo labai iškilus, lėmęs mūsų tautos visuomeninį — ekonominį ir net politinį gyvenimą: tai buvo Sūduvos (arba — kaip nepriklausomybės laikais nevykusiu terminu imta vadinti — Užnemunės) pradėtas apgyvendinimas. Pati pradžia jau buvo padaryta XV a. (po Melno taikos 1422 m.) ir jau pilnu tempu ji vyko XVI a. Sūduvos kolonizacija savo pasekmėmis tiek svėrė Lietuvos ateities istorijoje, kiek ir steigiamas Vilniaus universitetas, Sūduvos kolonizacijos išdava buvo trečioji ir dar reikšmingiausia Lietuvos dalis šalia senųjų dviejų: Aukštaitių ir Žemaičių. Vilniaus universiteto didelė reikšmė buvo sutvirtinimas Lietuvos katalikybės, kuri anksčiau per 200 metų tik vegetavo šalia stipriai tvėrančios pagonybės. Tad Sūduvos kolonizacija ir Vilniaus universiteto įsteigimas buvo epochiniai reiškiniai, ženklinę posūkį mūsų istorijoje.

Tiesa, nei redaktorė Rūgūtė, nei redakcinė komisija neturėjo intencijos rašyti Sūduvos kolonizacijos istorijos. Jų tikslas buvo kuklesnis ir A. Rūgūtės nusakytais šiais žodžiais: "Išleisdamas monografiją apie Švėkšną, kur visą savo gyvenimą dirbo mano a.a. tėvas Juozapas Rūgys, zanavykas, nusprendžiau išleisti ir jo gimtojo krašto monografiją". Vadinas, buvo ryžtasi išleisti vien mažo šiaurės vakarų Sūduvos kampelio monografiją. Tačiau daugumas autorių — iš viso monografiją rašiusių buvo 16 — aprašė Zanavykijos praeitį visos Sūduvos perspektyvoje ir tuo būdu pavaizdavo ir šios istorijos.

Taip mūsų prašmatnus proistorikas ir araeologas Jonas Puzinas savo straipsnį "Zanavykijos proistorė" nors ir Zanavykijai taikė, tačiau vietomis užgriebė visą Sūduvą. Su dideliu sukauptos medžiagos krūviu parašytas paskutinis šio mokslininko straipsnis neišsitemkė Zanavykijos ribose. I jį įtrauktos ir kitos Sūduvos sritys, ypačiai kalbant apie proistorinius periodus, gausius archeologinius radinius.

Ilgiausia yra istorinė dalis. Jai skirti 110 psl., trečdalis visos monografijos. Ji visa užpildoma labai gerai žinomo prof. J. Totoraičio veikalų "Suvalkijos Sūduvos istorija" (Kaunas, 1938). Jis tvirtai pagrįstas gausiais, daugiausia parapijų bažnytiniais šaltiniais. Iš viso, plati Sūduvos kolonizacijos istorija, jos gyvenviečių, kaip kaimų, dvarų, miestelių aprašymas su jų istorijomis nuo seniausių laikų iki dabarties. Totoraičio Suvalkijos Sūduvos istorija lieka nepamainoma iki šiol. Gerai pasielgė redaktorė, duodama jos ištraukas savame leidinyje. Būtų pageidaujama turėti ją visą perspausdintą. Tai galėtų atlikti vilniškė Akademija, išleisdama ją lituanistikos bibliotekos serijoje. Bet dėl jai užtauto LKP apynasrio ji to imtis negali.

Antra turbūt ištisai perspausdintas J. Staugaicio studija "Zanavykai prieš lenkmetį". Studija parašyta pagal autoriaus atsiminimus ir jam žinomus senesnes kartos liudijimus. Tai Zanavykų

I. JAKSTAS

krašto, tiksliai apibrėžiant jo sienas, jo visokeriopo gyvenimo būdo, papročių aprašas. Ypačiai rašytiniai šaltiniai apie Sūduvių girias, tarpe jų Grigaliaus Valavičiaus tų girių aprašymą (šių žymių istorijos šaltinį yra pats kalbamo straipsnio autorius kiek sutraukęs, sulietuvinęs ir išleisęs). Straipsnis parašytas dalykiškai, žymia dalimi iš paties autoriaus patirties ir su šaltiniais rankose. Dr. J. Briedžio rašinys "Žemės ūkis Šakių apskrityje paskutiniiais Lietuvos nepriklausomybės metais" gal galėtų būti panaudotas šaltiniu visai Lietuvos žemės ūkio politikai paskutiniiais nepriklausomybės metais. (Turbūt tai būtų geresnis šaltinis už "Liepkalnio sodybą").

Pridėtos prie veikalų dvi ilgos statistinės lentelės yra vien balastas. Jų galėjo būti ir nepaisoma. Knygos turinys be jų nenukentėtų.

Trečioji dalis yra paskirų straipsnių rinkinys. 6 jų skirti miestams (Sintautams kažkodėl duoti 2 straipsniai), aprašytos 2 gimnazijos — Šakių ir Kudirkos Naumiesčio; trumpu straipsniu gražiai papasakota apie Šakių pieninės įkūrimą ir jos veiklą, pamokantis straipsnis apie privatinės iniciatyvos reikšmę ūkiui. Išskirtinai pateiktas ir Rūgijų kaimo aprašas, geriau pasakius, tik vienos išsiskojusios Rūgijų šeimos ūkis. Straipsnio autorius Br. Babušis, apsiribojęs viena Rūgijų šeima, sumini ketus tos šeimos narių vardus ir nurodo jų tarpusavio giminytės ryšius. Iš žiningo giminės pyntės narpliojimo galima spręsti, kad pats autorius jungėsi su ta šeima ir giminytės ryšiais. Išskirtinai pažymi vieną giminės narį — dr. Juozapą Rugį, tardamas jį buvus aušininką — varpininką. Tikriausiai būtų daktarą laikyti vien varpininku, nes jis su gydytojo profesija įsikūrė Švėkšnoje 1886 m., kada "Aušra" dar baigė savo dienas. Tad dr. Rugis jau neturėjo progos tapti aušininku. Su "Varpu" jis sutapo nuo pat jo įsteigimo (1889 m.). Jis buvo vienas jo kūrėjų ir paliko jo rėmėju straipsniais ir šimtinėmis.

Redakcija originalius straipsnius suskirstė į dvi dalis: Zanavykijos kraštas ir Zanavykijos kaimo vietovės ir įstaigos. Pirmoje dalyje sudėti straipsniai, kalbant apie Zanavykiją, kaip vieną kraštą. Joje aprašomi trys Zanavykijos dalykai: upės, miškai ir žemės ūkis. Straipsnis apie upes parašytas žinomo spaudos darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila, bet gyvai, sakysim, romantiškai. Gražiai pavaizduotas darbininko Jono Kauno. Jis aprašinėjo 17 Zanavykijos upių, vienas trumpiau, kitas ilgiau, ir prie kai kurių dar pamini ir prieupius. Jis kalba apie upes ne sausiai mokslininkai, kaip darė, pvz., prof. Kolupaila

Sunki abejonės našta

Jurgis Gliuda, NARSA GYVEN-
II. Romanas. Išleido Lietuviškos
knygos klubas Chicagoje 1978 m.
Viršelis: Vilijos Eivaltės. Leidinys
320 psl., kaina — 6 dol., gaunamas
"Drauge".

PR. VISVYDAS

Šią trumpą sandūrą su Jurgio
Gliudos problematišku romanu
"Narsa gyventi" noriu pradėti
citata iš to paties romano: "Kny-
ga! Tobulas įnagis kankinti ir
džiuginti" (302 psl.).

Man regis, J. Gliuda knygas
parašo greičiau, negu recenzen-
tai jo knygų recenzijas. Reikia
neužmiršti, jis rašo ne vien vei-
kalus, bet smagiai sumeta ir vi-
sokias liaudies apie muziką, dai-
lę, teatrą, taip pat recenzijas,
vedamuosius, įvairius politi-
nius straipsnius. Tai rašytojas
pilna to žodžio prasme. Reikia
stebėtis jo tematikos įvairumu ir
gelme. Dar daugiau stebina jo
kalbos manieringumas, naujadarų
egzotika, neretai — nesikaiti-
tymas su įprasta sintakse ar žo-
džių vartoseną. Todėl beveik vi-
sos J. Gliudos knygos, jei ir
džiugina skaitytoją sužintu ar
kompozicijų naujovėmis, gerokai
pakankina kalba ir stiliumi. Kar-
tais pagalvoji: o jeigu J. Gliu-
da su savo mastytojišku talen-
tu į prozą žiūrėtų kaip į groži-
nį pasakojimą, jis tikriausiai ra-
šytų ir mažiau, ir atidžiau, ir,
žinoma, įtaigiau. Deja, Gliudos
vidinių poslinkių pakeisti neįma-
noma. "Agonijos" autorius toks
buvo, yra ir bus. Apsipratome.
Jis žino savo silpnybes. Vis dėl-
to labiau patiki savo galiomis,
t.y. neblėstančia aistra kuo
dažniau ir plačiau rašyti apie
rūpinis dalykus.

Filosofiško rūpesčio, ir gana
klampaus, yra pakankamai "Nar-
soje gyventi". Romane vaizduo-
jamas Vietnamo karo veteranas,
jaunas vyras Albinas Karka. Jo
tėvas yra pelningos įmonės sa-
vininkas. Asketiškai, atskirai nuo
tėvų gyvenanti Albiną tebekan-
muoja žiaurus karo išpuoliai ir
sukrėtimas, (kontuzija). Vaikinas
mėgsta groti gitarą, kurią gavo
iš ranka praradusio fronto drau-
go Džeimso. Turi ištikimą šu-
nį Ajaksą, kurį jam padovanojo
tėvo partneris Norkus. Čia pat
sukasi mylima ir mylinti mergi-
na Gabija, tėvo bendradarbio
duktė.

Būtų viskas gerai, jeigu ne tas
Albino ligotas pasinešimas abe-
joti visomis turimomis vertybė-
mis. J. Gliuda užkrauna anti-
herojiškam vaikui didžiai
komplikuotą psichinių, fizinių ir
transcendentinių pergyvenimų
naštą. Iš esmės Albinas yra pa-
siryžęs gyventi savaranki, origi-
nali, dvasiškai pakili gyvenimą,
atseit, kaip dažnas dabarties nuo-
rutinis atitokęs jaunuolis. Pini-
gas jam neturi vertės (nors juo
jis ir mėgsta pasiivaistyti). Vis
dėlto prieš Albina visu astru-
mu iškyla gyvenimo prasmės
problema. Jis eina į žmones, į ie-
ško Tiesos. Domisi mirties ir gy-
venimo sąveika. Gvildena vien-
šumo klausimą. Lanko gitaristų
sueigas. Pietauja su valkatomis.
Kas pabrėžtina, vyras svarsto ir
svarsto, nedaro jokių sprendimų,
bet samprotuoja ir svarsto kiek-
viename žingsnyje. Šiuo atžvil-
giu, kaip pagrindinis romano
veikėjas, jis yra gerokai nuobu-
das. Albinas susitinka su tėvu
bičiuli vienuoliu Gedmilu, kad
galėtų išsiaiškinti dvasios galvo-
sūkių ir nusimesti slegiančią
abejonės naštą. Jų pokalbiai vis
dėlto neturi reikiamo patrauklu-
mo.

Mirties bei praradimo moty-
vas, kaip kontrastas gyvenimui,
sudaro siužeto pagrindą. Albina
intriguoja paslaptinė, iš kažkur
gaunami laiški apie Charono
prieplauką ir pomirtinę vėlių ke-
lionę. Ir štai — jo gyvenime
bendravimas su Charonu vyksta
visu glebiu. Romano pradžioje
laidojamas artimas, auto avari-
joje žuvęs Norkus. Toliau dvasi-
škai prarandamas draugas Džeim-
sas. Seka šunies Ajakso suvaži-
nėjimas, gitaros ir buvusios sim-
patijos praradimas. Net ir tėvas,
pasirodo, esąs ne jo tikras tėvas.
Vaikina apima apmaudas, jis ne-
turi atamos. Pasimeta. Prisiriša
prie Gabijos, bet ir ši išvažiuo-
ja atostogų. Šiame gyvenime, kad
ir kaip norint, džiaugtis neįma-
noma. "Gyvenimas yra kaulys-
nė" — sako Albinas. Net ir Nor-
kaus jam paliktas milijonas ne-
atneša nusiramino. Laikiniai.

Šioje praradimų juostoje, o

ypač veikėjo turtuoliškame neri-
me yra daug vaizdiškos kazuisti-
kos. Tai šiuolaikinių rašytojų
mėgstama antiherojų ekscent-
rika. J. Gliudos romane ji kaž-
kaip neranda organiškos apyta-
kos. Visi charakteriai, su kuriais
bendrauja Albinas, daugiau rei-
kiasi kaip raiškiai nušikuotos
idėjos. Tėvas — biznio įrankis,
motina — nudailintas erotikos
objektas, vienuolis Gedmilas —
išmintingų aforizmų žarstytojas
— moralistas, Gabija — paslau-
gi, gražaus profilio deivė, drau-
gas Pedro — kūrybingas, tačiau
beveidis gitaristas.

Ar pajėgė autorius savo intro-
vertišką vaikną išvesti iš dva-
sinės painavos? Neatrodė. Ga-
vęs milijoną, Albinas pasijunta
nelaimingu pusdėviu (taip jį ki-
ti vadina), pareigingai vykdo vi-
sas turto perėmimo procedūras.
Vis dėlto, sužinojęs apie Norkaus
buvusią meilę jo motinai, įklimps-
ta į kazuistinių minčių pelkę.
(Gal tuo autorius nori pabrėžti
Albino dvasios didybę). Knygos
pabaigoje įvyksta keli neišsū-
sūs Albino haliucinaciniai pokalbiai
su Norkaus vėle, po to su seniu
Charonu, kuris yra panašus į
valkatą, ir, pagaliau, po labai
migloto ketinimo nusižudyti, su
staiga pasirodžiusia Gabija. Tar-
si iškritusia iš dangaus, Tie spi-
ritistiniai pokštai kažkaip sudar-
ko perdem realistinę romano są-
rangą. Skaitytojas laukia apčiuo-
piamos atomazgos, konkretumo.
Deja, konkretus tėra tik pats pa-
sakyti puslapis, kai iš klidėji-
mo maišties ištryksta noras gy-
venti. Mat, Albinas įsitikina, kad
Gabija savo ruožtu ryžosi išsau-
goti jos išsėjos neįėjimą kūdi-
k. Žodžiu, gyvybė triumfuoja.

Susidaro įspūdis, kad autorių
gerokai išvargino Albino nepas-
tuolių tegalima atsverti tik mili-
jono vertės paveldėjimu, praban-
giu butu ir dailios moters meile.
Sitokių palaimingų "smūgių" už-
kluptas, kiekvienas kazuistinio
nerimo kankinys turėtų tapti gy-
venimo narsuoliu.

Romanas yra sumontuotas iš
solidžių medžiagų. Kai kuriuo-
sios epizoduose gana sodriai inter-
pretuojamas dabartinis miesto

(Nukelta į 4 pusl.)

Nuotrauka Vytauto Mazelio

MEDŽIO MIRTIS

V. USELINĖ

Ar atmeni didžiulį medį,
augusį dar neseniai už mano langų... Koksai galingas
buvo jo kamienas, kiek daug stiprių šakų,
išskeltų pamaldžiai į skaisčiųjų dangaus mėlynę,
ir kiekviena iš jų, susikūsi į nesuskaitomą daugybę
mažų šakų, šakelių atžalų...

Atrodė, jog buvo jos
tikėtai nuobodžiai pilkos, o tik pažvelk atidžiau —
jos visos žvilga sidabru ir spindi lyg brangiausius šilks.
Žiemos metu jų šakų puikūs raizginys man priminė
labai modernišką paveikslą, išrėztą meniška ranka
šviesiai melsvam dangaus dugne.

Kai sausdavo audra,
siūbuodavo ir šniokšdavo galingas medis, tačiau retai kada,
net ir stipriausiu vėjui pušiant, palūždavo kuri sūsa šaka,
ar susvyrudavo stiprusis jo kamienas — ir niekad niekada —
tasai galingas medis nemulėtų prieš nieką
taip išdidžios savo galvos.

Pavasario papūtus vėjui,
išbrinkdavo visi jo pumpurai, ir purpurinėje migloj,
lyg debesys, paslėgdavo viršūnė medžio.
Atrodydavo, jog šiltu krauju pritvindavo jo kiekviena šakelė
ir prasiskleidavo visi kartu, suklestėti gražiai, medum pakviptę
ir dar sodriai sulipę, tokie maži maži lapeliai.

Nuo tos dienos, visuomet dar prieš aušrą,
prikeldavo mane džiugus daugybės paukščių čiužesys...
Gaičioji vėsma pritvindavo mano skurdų butą,
o vėjo supamų šakų tylusis šlamesys
primindavo man taip gyvai mielosios tėviškos laulav,
kurį aš netekau jau taip seniai...

Užmiršdavo tuomet
aš miesto akmenis, jo triukšmą ir vargus ir, rodos,
eidavau aš vėl pažįstamu taku, kur nors prie Nemuno krantų,
kai man širdies negraudė dar žiaurusis ilgesys
ir ašara gaudi nevilgė man skruosčių
vienatviškos nakties tylumoje.

Bet vieną dieną netikėtai
sužinojau, jog mano medis turės mirti...
Žiauri žmogaus ranka turės jį sumalkinti
ir jojo vietoj pastatyti dar vieną mūro sieną,
užtvėrti man dangų, užtemdyti saulę ir atimti
tą paskutinį mano džiaugsmą!

Nuo tos dienos...
seksiau aš savo medį, lyg sunkiai sergantį ligonį,
kuris nežino dar, jog jojo dienos suskaitytos...
Ir aš kaupiau savy ir stengiausi išlaikyti
kiekvieną jojo puikų vaizdą
bei prisiminimą...

O mano medis
dveiklį vėsumą ir skleidė savo saldų kvapą,
ir paukščiai, kaip visuomet, linksmai čiužėjo
gausiose jo šakose; susukę buvo ir lizdus, o jų mažieji,
kaip visuomet, užaugo, iškleidė sparnus
ir išlėkė, vos rudeniui atėjus.

Tik štai...
Aš vieną gražų rudens rytą pastebėjau
medžio šakose dar niekad nematytą
keistą paukštį — juodą, su kraujo pakakle.
Nutiūps tarp aukščių ir jau šlamantių sausai šakų
jisai staiga pragydo.

Ir buvo jo giesmė
graži neišpasakytai, bet ir labai liūdna
ir net, atrodo man, niūri be galo.
Tačiau giedojo jis — tasai keistas paukštis —
per visą dieną ir visą dieną jis išbuvo
mano medžio šakose.

O kitą rytą, vos patekęs saulei,
pažadino mane aštrusis pjūklo kauksmas. Po medžio stovėjo
abejingų ir šaltų žmonių būrys, o mano medis jau turėjo
gilų, baltą žaidą... Nejaulciai ir ilgai dar kaukė pjūklas.
o baltu krauju sukuriai ilgai dar sukos pažemiams...
Aukštinės klevo šakos suveltos buvo su purvu,
ir greitai vietoj tos vešlios gyvybės
beliko — tuštuma.

O tas slaptingas paukštis
buvo atsikrėjęs pasakytį ir pagiedoti amžiną sudie
manajam medžiui... Bet ta keista giesmė
dažnai dar skamba mano ausyse. Ir rodos man,
jog aš pati savo širdy sakau sudie visiems miškams,
kuriais aš klaidžiojau jauna, sudie miškams,
kurie šventon ramybėn nebus lemta
man grįžti niekada.

nuotraukų. O buvome atsigabėję 300. Todėl
kas 2-3 savaites eksponatus keisdavome.
Talkino dar mūsų pasiuntinybės tarnauto-
jas italias Salvatore, kuris net ir perlodinėje
spaudoje rašė apie lietuvišką liaudies meną.
Paroda buvo surengta Čiurlionio galerijos
vardu.

Lietuvoje iš prof. A. Varno surinktų nuo-
traukų buvo sudaryti du "Lietuvos kryžių"
albumai, po 97 nuotraukas kiekviename. Jie
nebuvo spausdinti, o foto studijoje buvo pa-
darytas atitinkamas skaisčius nuotraukų ir
jos buvo sudėstytos į 200 albumo egzemp-
pliorių. Viršelini iš lietuviškų kryžių orna-
mentų patė prof. Varnas sudarė piešinį, iš
kurio buvo pagaminta vario klėdė ir visiems
albumams atspausdinta.

Monzos parodai nuotraukos (70 x 70
cm.), rėmai, stiklai buvo padaryti prof. Var-
no lėšomis, bet jis mieliai sutiko, kad tai ei-
tų Čiurlionio galerijos vardu.

Lietuvoje albumai buvo daromi širbtu-
vėlėje Aleksote. Nelaimė, pavasarį buvo
potvynis, tą širbtuvėlę apėmė vanduo ir
ne tik sugadino apie 10,000 lietuviškų kry-
žių nuotraukų, bet daugumą jų net nunešė
tolyn "į jūrą"...

Kryžiai įdomūs, kad jie riša lietuvių
senovės tikėjimą su dabarties katalikiškuo-
ju. Kryžių užbaigose randami saulės, mė-
nulio, žvaigždžių, žalių, stilizuotų gėlių, au-
galų, geometrinių figūrų ir kiti ornamentai
nebus kilę iš krikščioniškos. Tai bus gamtos
stebėjimo padarinys, senovės lietuvių religi-
jos liekanos. Šitokių ornamentų neužtinka-
me kitų krikščioniškų tautų kryžiuose: len-

ky, slovakų, bavarų, prancūzų. Pakartojimo
kitose katalikiškose tautose paprastai neuž-
tinkama.

Aš manau, kad mūsų kryžiai, šalia dai-
nų ir kitos folkloristinės medžiagos, yra ypa-

Is Adomo Varno fotografuotų kryžių albumo "Lie-
tuvos kryžiai". Kryžius Tenelių kapinėse, Tauragės
apskrityje.

tingos svarbos mūsų liaudies menas. Jų buvo
tūkstančių tūkstančiai. Gaila, kad jie nebuvo
visi nuotrafuoti, išsaugoti.

Lietuviai tūkstančius metų gyveno giro-
se, vieni iš anksčiausiai pasidariusių sėsliais,
labai prisiršusiais prie gamtos, kas atspindi
ir mūsų kryžiuose.

Iš kitos pusės kryžiai mums įdomūs ir
svarbūs ir kaip katalikiškojo mūsų liaudies
meno pavyzdžiai, su ornamentais, sudary-
tais iš kryželių, monstrancijų ir panašių.

Prof. A. Varnas, susidomėjęs lietuviškais
kryžiais, ir išievojė rinko medžiagą, ruoš-
damas monografiją apie juos.

Gausios prof. Varno padarytos lietuviš-
kų kryžių nuotraukos ir jų negatyvai (filmai
ir stiklai) buvo sudėti į dėžutes. Vieną dėžū-
tę prof. Varnas 1944 m. pavasarį nuvežė
į Mokslo akademijos patalpas ir paliko ten
P. Vaičiūno globoje.

Kitos dėžutės, Varnams išvykstant į
tremtį, pasiliko namie, Telšiu g-vė, Nr. 1, bt.
1. Kaune. Koks šių dėžučių likimas, prof.
Varnui nežinoma.

Chicagon prof. Varnas atsivežė vieną
Lietuvių kryžių albumo egzempliorių, kurį
prof. Varnui Ravensburgo stovykloje pado-
vanojo kapucinas tėvas Aimanas, taip pat
pabėgėlis. Jis albumą buvo gavęs dovanų ir,
bėgdamas nuo okupantų bolševikų, buvo pa-
siėmęs su savimi. Patyręs, kad prof. Varnas
nė vieno egzemplioriaus neburti, įteikė, tar-
damas, kad "Jums bus reikalingesnis".

Pažymėtina, kad 1928 m., švenčiant ne-
priklaušomybės dšimtmetį, gen. Nagevi-
čiaus vadovaujamo Karo muziejaus paska-
tinimu, Lietuvoje buvo sujudinti gyventojai

statyti paminklinius kryžius. Prof. Varnas
18-kai skirtingų Lietuvos rajonų sudarė po
du kryžių projektų kiekvienam rajonui. Ir
taip Lietuvoje buvo pastatyta daugiau ne-
gu 1,000 naujų kryžių. Buvo sutarta su Že-
mės ūkio ministerija, kad tiems kryžiams
miškuose bus nemokamai duodama medžia-
ga — daugiausia ažuolai. Ūkininkai juos ga-
vo iš anksto, džiovinio daugiau metus laiko,
o paskui statė kryžius.

Kūrybingas grafikas

Kai dail. Varnas šventė 40 m. savo kūry-
bos sukaktį, 1949 metų "Lietuvyje" Telesfo-
ras Valius ištisą straipinį išspausdino, labai
vertindamas dail. Varno grafiką.

Pirmasis dail. Varno stipresnis žingnis
šioje srityje buvo viršelius Igno Šeiniaus kny-
gai "Vasaros vaisės". Škicavimas iš gamtos
mūsų dailininkui padėjo išstobulinti jam bū-
dingą liniją, kuri reikšėsi jo portretuose,
šaržuose, jo grafikoje. Jis į grafikos meną
įsitraukė pats savomis pastangomis, be jo-
kių ypatingų mokyklinių studijų šioje srity-
je, skindamas laimėjimus savo kantri dar-
bu, nepalaužiamu ryžtu.

Ryškieji Varno grafikos darbai yra jo šar-
žai iš lietuvių politinės veiklos. Jų pirmieji
buvo išspausdinti 1914 m. "Vairo" kalėdi-
niame numery. Juos dailininkas vėliau poto-
bulino, papiešė tušu, akvarele paspalvino.

Antras jo šaržų laikotarpis buvo 1917
m. Petrapilio seimas. Čia buvo įdėta dar
daugiau dailininko studijų, darbo, naujų
jiešiojimų, pakartotinių perkūrimų. Trečias
Varno politinių šaržų laikotarpis buvo 1918
m. Tautos tarybos veikimas Voroneže. Šiuo

metu Varnas turėjo ypatingą laiką atsidėti
piešimui — kai su tarybos nariais buvo už-
darytas ir kalėjimas. Geriausiai visų šių lai-
kotarpių šaržai buvo 1922 m. "Vaivos" bend-
rovės išleisti atskiru leidiniu — "Ant poli-
tikos laktų".

Kaip jau esame minėję, dail. Varnas bu-
vo užsimojęs duoti ir antrą šaržų rinkinį.
Min. Zaunias remiamas, buvo išvykęs į Ge-
nevą pailiuotruoti Vilniaus bylą. Tai buvo
1932 m. Per du mėnesius nupiešė porą šimtų
šaržų, įvairiose pozose vaizduodamas Vil-
niaus bylos svarstytojus — tarptautinius
diplomatus. Tačiau, grįžęs iš Genevos, Var-
nas įklimpo į pašto ženklų bylą, kaip eksper-
tas. Šis ir kiti rūpesčiai nebeleido užbaigti
ir išspausdinti naujo šaržų ciklo.

Dail. Varnas šaržai buvo spausdina-
mi 1919 m. Vilniuje lenkų kalba leistame
humoristiniame žurnale, o taip pat Kaune
leistoje "Vapsvoje". Tarp įdomesniųjų dail.
Varno šaržų minima yra šaržų kompozicija
"Vienuolika dailės apaštalių", kur vaizduoja-
mas 1926 m. Meno mokyklos dėsytųjų po-
sėdis. Čia matomi: Šlapelis, Didžiokas, Kal-
pokas, Žmuidzinavičius, Galdikas, Vieno-
žinskis, Šileika ir kiti, o taip pat ir pats
Varnas matomas beškiecuojantis savo drau-
gas. Paskiau iš šio kūrinių buvo padary-
tas didesnis, jau tempera dažais dekoratyvi-
nis darbas, pasilikęs Meno mokykloje.

Saržams Varnas naudoja stilizuotą pie-
šinį, įvesdamas gausiai satyrinius nutai-
kos.

(Bus daugiau)

LIETUVIŲ ŠEIMOS TRADICIJOS

LITHUANIAN FAMILY TRADITIONS

LIETUVIŲ ŠEIMOS TRADICIJOS

LITHUANIAN FAMILY TRADITIONS

Stasio Ylos knygos apianko puslapiai, piešti Zitos Sodeikienės (dešinėje) ir Irenos Mitkutės (kairėje)

Suskambo paskendęs tradicijų varpas

JURGIS GLIAUDA

Stasys Yla, LIETUVIŲ ŠEIMOS TRADICIJOS. Šeimos kūrimo vyksmai. Portfolio-iliustracijos: Zitos Sodeikienės ir Irenos Mitkutės. Išleido Amerikos Lietuvių bibliotekos leidykla 1978 m. Chicagoje. Leidinys didelio liuksinio formato bei apipavidalimo, 180 psl., kainą — 20 dol., gaunamas ir "Drauge".

Ant stalo albumo dydžio knyga — 180 plačių puslapių, stambaus šrifto tekstas, piešinių portfolio ir užsklandos. Tai Amerikos Lietuvių bibliotekos leidyklos (toks gi ilgaskiemis pavadinimas!) leidinys: Lietuvių šeimos tradicijos — šeimos kūrimo vyksmai.

Puošnus, dovaninis leidinys! Retas svečias mūsų knygos rinkoje. Knyga, atrodo, likimo skirta dovanoti ją jaunesiems vestuvių progai. Prasmingiausia dovana. Lyg ir įvadas į lietuvišką jaunų šeimos samonejimą. Seno, net archaiško, bet visad praklausus, mūsų tradicijoms švętiškas modernios nūdienos chaoso. Ir sutarkime vadinti, kas šimtmečių sena — mūsų antika.

Tai albumas, kuriam priskirtos vade mecum savybės. Tradicija puošia gyvenimo kategoriskumą, šurkštumą ir sausą. Kas mėgsta tradiciją, tas junta garsinį gyvenimo skoni. Tradicija yra vynes — juo senesnis, juo garsnes. Naujus indus vada pripilti senų, geru vynu. Vestuvių puotoje reikia gero vyno.

Knyga skirta plačiai pavaizduoti apeigines šeimos kūrimo tradicijas. Pratarinė ir keturi skyriai su trimis dešimtimis poskyrių atskleidžia daugelį mažai žinomą, arba ir visai nežinomą lietuviškos antikos primigtį. Detalė po detalės atkyla į skaitytojo žiniu aruodą pasirodymo vedyboms rūpesčiai, vestuvių apeigų dūdesys, marčios priimtųjų dienos ir kūdikio jaunimo šeimos atsiradimas.

Šių, pagrindinių, įvykių detalės stebina apeigų įvardinimais, savo griežta logika, dailiu subtilumu, mosto ir posakio išradingumu, gilių senovės poelgių plazdėjimu nūdienoje.

Pasirodymas vedyboms nėra nesudėtingas veiksmas. Tai pažintuvės, piršlybos, pražvalgos, sužadėtuves, dvejos vakarynos. Vestuvės taipgi sudėtingos: jaunikio laukimas ir jo sutiktuves, išleistuvės bažnyčion, sūčios pietūs, jaunosios vakarienė.

Ateina marti, ir tai sudėtinga ceremonija: marčios priimtuvės,

jaunamartės išleistuvės, sutiktuves, martuotuvės, sugrįžtuves.

Gimsta kūdikis: jo laukimas, gimtuvės, apgelai, krikštynų dvejopumas, atkrikštytės, auklėjimas, bandymai ir brandynos...

Platus, padavimais mistiškas, keistenybėmis stebinas, artistikumu žavintis prisiminimų grožyje atgyjas pasaulis. Čia vaidinimo šventumas, baletas gracija, intymios dainos, patetiškos oracijos, pasilinksminimo kupletų skambėjimas.

Šios studijos autorius yra Stasys Yla. Nenuilstantis mūmyste istorinių ir etnografinių turtų judintojas. Šiam tekstui jis panaudojo bent 70 šaltinių, gausiomis išnašomis tekste įrodė tvirtinimo autentiškumą, suskirstė temą logiškais jos išvystymo tarpniais. Jis pajudino vis dar neišsiaiškintą tautosakinį aruodą. Čia poezijos sankrovos, etnografinės turtai, vaidybos ir muzikos gėlmės! Tokia buvo archaišė lietuvių, kurios kultūros liekanas, kaip gintaro luitus Baltijos pajūryje, atranda mums etnologai, atranda Stasys Yla.

Stasio Ylos dėstymo stilius... akademizmas su žmogaus veidu. Puošni knyga įtaigiai sako: tradicija — tautinio išlikimo laidas, sentimentas tai temai — palaimingas pojūtis: esu tavo — vade mecum.

Be kyla ir savotiškas, "nepatriotinis" klausimas: kodėl gi ši knyga išleista vien lietuvių kalba? Jos sankrova yra tokia, kad tikras mums nuostolis, nuslėpus tai nuo kitataučių. Leidyklos tradicijoje vis buvo leidinio dvikalbiškumas. Todėl ir čia dvikalbiškumas, angliškasis tekstas, būtų ne minusas, bet didelis kultūros propagandos plusas.

Visose šios leidyklos knygose, tuose stambiuose dovanų albumuose, skaitytojas buvo įpratęs matyti fotografine teksto iliustracija. Iliustracinė medžiaga savo estetika arba unikalizmu arba objekto retenybė buvo vertė savyje. Algimantas Kezys, S.J. Ivedė ir ty albuminių knygų leidybą svarbų iliustracinį elementą. Tai buvo, nelyginant, 1936 metų žurnalisto Henry Luce idėja, steigiant monumentalų paveiksluotąjį "Life", kuris klestėjo, numirė ir praėjusį rudenį vėl prisikėlė iš mirusiųjų.

Paveikslai sako daug, o nere-tai ir už tekstą daugiau. O šioje knygoje fotografinės iliustracijos nėra! Tarytum fotografijos realizmas nebūtų suderintas su tradicijos pavaizdžių ašūru, su fan-

stasčia, su gero, palaimingo sapno pavidalais. Tad knyga iliustruota piešiniais. Dvi dailininkės — Zita Sodeikienė ir Irena Mitkutė — užpildė knygos portfolio (psl.81-121). Knygos tekste mirga užsklandos, kurios yra portfolio piešinių fragmentai.

Nepaprastai precizinės linijos piešiniai šioje knygoje sudaro tikrą dviejų dailininkių (specifi-ne tema) parodą. Juodos ir baltos linijos ir dėmių karalijoje abi dailininkės parodė grafinę temos interpretaciją. Jos parodė tai nepaprastai efektingai, vienuer filosofikai, kitur emocingai artėdamos ir fabulą. Jos padarė tai sa-vaimingai. Viena (Zita Sodeikienė) įkvėptai naudodama multisiužetiškumą viename piešiny,

kita (Irena Mitkutė) atidavusi emocingai saikingą duoklę pastoralėi.

Bene 1973 metais Lietuvių dailininkų parodoje Chicagoje pastebėjau Aldonos Valis piešinį ("Miškinis"), kuriame buvo kultuovos variacijos multisiužetiškume. Multisiužetiškumą lengva rasti ir L. Paškauskaitės oforte, skirtingame J. Marcinkevičiaus poe-mai.

Virtuozikai eidama multisiužetiškumo kryptimi, Zita Sodeikienė privedė čia techniką ir idėją iki perfekcijos. Kiekvienas jos piešinys čia atremtas į muzikines fūgos principą: variacinės bangos (alegorija ir simbolis) minties ryškinimo ir glilimo stimulai. Tai tikrai briliantiškai atne-liktas šios rūšies knygos iliust-ravimas. Dailininkė, kiekvienas

sutiks, atrado etninį lietuvių veidą. Tai graviūros, kurios džiugi-na kaip geri sonetai savo glaus-tumu, simetrija ir ašūru, net ar-tėjanti (psl.113) į indiškąjo braižo jautrumą ir nirvaną.

Puikioji savybė jos piešinio — turinio pusiausvyra — stebina orišku, kas teksto žodis kylančių uždavinių sprendimu.

Irena Mitkutė atsieliai ir konkretumą sodriu brėžiu pasto-ralinuose piešiniuose. Ji pasirenka vydyje transformuotą realybę, pasakos dramatizaciją, teig-dama, kad proletuviškoji anti-ka buvusį laimės ir vaizdo si-metrijos šalis. Dailininkė žavi juvelyriniu piešinio atlikimo kruopštumu. Jai nerūpi etninis piešinio dalyvių veidas. Jos sie-kis duoti grupės nuotaiką, pajus-ti choreografinį grupinės scenos ritmą.

Šiaurės Lietuvos švietimo židiny

● LINKUVA. Šiaurės Lietuvos švietimo židiny. Redagavo dr. Alf. Šešplaukis. Išleido Linkuvos Monografijai leisti komitetas Chicagoje 1978 metais. Spaudė M. Morkūno spaustuvė. Leidinys 334 psl., kietais viršeliais, iliustruotas, kainą — 15 dol., gaunamas ir "Drauge".

Daugelis išvijoje gyvenančių lietuvių įvairių sukakčių proga prisiminė savašias gimnazijas Lietuvoje, kuriose vieni mokyto-javo, kiti mokėsi arba leido sa-vaisius vaikus į tas gimnazijas. Minėti Lietuvoje buvusios moks-los institucijas yra ne tik graži, bet ir labai naudinga. Kai Lietu-va prisikels nepriklausomam gu-venimui ir kai jos istorikai norės sudaryti nepriklausomos Lietu-vos švietimo istoriją, jie ten ano laiko gyvųjų liudininkų jau ne-beturės, o archyvai sąmoningai ar atsitiktinai bus sunaikinti. Ką čia sukursime, tą ir paliksime is-toriniu šaltiniu. Tad puikiai da-ro, kurie parašo ir išleidžia savų gimnazijų monografijas.

Linkuviai paruošė ir 1978 me-tais išleido monografiją, pava-dintą LINKUVA, skirtą Linku-vo gimnazijos 60 metų įsteigi-mo sukakčiai paminėti. Ją redag-avo prof. dr. Alfonsas Šešplau-kis. Redaktorius daug kas talki-nds, ruošiant minėtą leidinį, bet išskirtinai pažymėti agr. Alek-sandra Indrulytė - Eivienė, dipl. agr. Ignas Andrašiusas ir moky-t. Alfonsas Gelažius. Redaktorius ir artimiausieji bendradarbiai gra-žiai pavaizduoti nuotraukoje.

VINCENTAS LIULEVICIUS

Knyga gražiai išleista, daug iliustracijų, kietais viršeliais. Malonu paimiti ir rankas. Visa medžiaga suksistytą į penkis skyrius.

Bendros žinios apie Linkuvą ir jos apylinkę

Pirmajame skyriuje duotas fonas Linkuvos gimnazijai, papasakojant apie Linkuvą ir jos apylinkę. Tą vaizdą kuria net septyni autoriai: kan. Vincentas Juz-mas - Juzumavičius, kan. Jurgis Danys, dr. Alf. Šešplaukis, Petras Butėnas, arg. Ignas Andrašiusas, dr. Juozas Kaškelis ir A. Linku-vis. Iš jų rašinių suzinome to krašto geografią, istoriją, ekonominę padėtį, tarmę ir kt.

Siame skyriuje stengiasi prisiminti ne tik tuos asmenis, kurie yra kilę iš tos apylinkės, bet ir tuos, kurie laiko nors turėjo bend-ro su ta apylinkė. Apie žymius asmenis dar rašoma ir kitame skyriuje.

Gimnazija

Antrajame skyriuje dr. Alf. Šešplaukis pasakoja apie pačią gimnaziją. Pradžioje nurodoma, kad 1918 m. buvo įkurta progimnazija. Nurodyta, kad "Ją įsteigė tam tikras komitetas, kurio pirmininku buvo vietos klebonas Liudvikas Šiaučiusas" (108 psl.). Nežinia, kurios aplinkybės vertė neiškelti Saulės draugijos įsteigi-

mo nuopelno, nors klebono L. Šiaučiaus apraše Lietuvių Enciklopedijoje (XIX, 436 psl.) nurodyta, kad "...išgavo leidimą atidaryti dailios gimn...". Tiesa, kitame puslapyje autorius jau tą progimnaziją pavadino aiškiu Saulės vardu (109 p.). 1923 m. ši progimnazija pasidarė pilna gimnazija, 1930 m. ją suvalsty-bino.

Toliau išskaičiuojami gimnazijos steigėjai (duodant trumpas biografijas), direktoriai ir net valstiečiai, prisidėję prie jos steigimo bei išlaikymo. Nurodomi inspektorai, mokytojai ir net sekretoriai. I tą patį stilių tiko ir sargus suminėti. Juk ir jie sun-kiai dirbo gimnazijos labui.

Daug vietos paskirta abiturien-tams, kurių iki 1944 m. buvo 20 laidų. Pirmoji laida išleista 1923 m. Tame laikotarpyje atestatus gavo apie 400 abiturientų. Čia kiekvienos laidos abiturientai surašyti vardais su nurodymais, kas ką studijavo ir kurioje srityje dirbo. Dažnai nurodytas ir toli-mesnis jų likimas. Tai milžiniškas darbas!

Linkuvos gimnaziją 1918-1944 m. lankė apie 6000 moksleivių. Dalis žymesnių asmenų suminėti kaip lankę šią gimnaziją, bet dėl kurių nors priežasčių jos nebaigė, o kur nors išsikėlė ir ten baigė. Ir to skyriaus pabaigoje apžvel-giami Linkuvos apylinkės vals-tiečiai (kaip "Linkuvos kaimynai,

Sunki abejonės našta

(Atkelta iš 3 psl.)

gyvenimas. Veikėjų samprotavi-muose neretai sutvaska originali išmintis. O pagrindinė tema — gyvenimo prasmės jėšekojimas — neišblėsta nė viename mirks-niui.

Skaitant J. Gliudą, reikia bū-ti kantriam. Nesijaudinti dėl kal-bos akibrokštų ar dėl sofistikos "perlų". Patartina kuo atidžiau iš-skaityti, tvirtai laikytis pagrindi-nio pasakojimo siūlo. Su juo mes įsengsime į gilios išminties labi-rintą, ir pajusime problemų kvapą. Rašytojas nori mus savaip pamokyti. Verčia pažvelgti pro kitoki, nekasdienišką vamzdį. Ši-tame labirinte gal ir glūdi pre-mijų čempiono prozos jėga. Dau-gelis skaitytojų prieš ją maiš-tauja — visai be pagrindo: tik dėl to, kad J. Gliuda nėra lie-tuvių kalbos stilistas.

Veikale yra tikrai vykusių ste-bėjimo ar vaizduotės dėka su-

kurtų epizodų. Imkime gitaristų festivalį miesto parke liūties me-tu, kur scenoje netikėtai pasiro-do gyvatė — žaliasis žaibas. Ar ir tą laidotuvių aprašymą su kre-macijos apeigoms: įdomios deta-lės patraukia skaitytoją. Toks vaizdingumas sutvirtina romano epinį foną, užakcentuoja gyve-nimą.

Iš "Narsos gyventi" veikėjų pasisakymų ir veiksmų patirime, kokią nuožmą yra vienšiuomo baimė, kaip žmonės jos kratosi, jėš-kodami kontaktų. Taip pat — kokią reikšmingą įtaką mirusieji turi gyviesiems ir kaip kančia yra reikalinga dvasios šventumui pa-laikyti. Išgirstame vienuolio Ged-milo optimizmo ir džiaugsmo te-oriją, paremtą dėsniu: "Praradi-mai yra atradimų pradžia". Des-tis, optimizmas bet kuria kaina. Optimizmas su gaivia išikimybė savam etniniam pradui. To-kiu būdu narsa gyventi yra leng-viau realizuojamas idealas.

davę jai moksleivijos"), ne tik suminitis iš tų valstiečių kilu-sius mokinius, bet ir iš tų val-sčių kilusius garsius asmenis, nors jie toje gimnazijoje nesimokė, pavyzdžiui, prof. Vincas Čepins-kis, gen. Silvestras Žukauskas, dail. Adomas Varnas, inž. Pe-tras Vileišis ir kt. Tiesa, tiems su-minėjimams surasti priimtini pa-grindai. Tik tenka pridėti mažytę pastabą dėl pasakojimo apie Daulėnų garsenybes. Ten nuro-dyta, kad tose "apylinkėse veikė knygnešių vadas Jurgis Bieli-nis" (211 psl.). Kad ir garsus tas Bielinis buvo knygnešys, tačiau, jam suteikus vado titulą, kyla klausimas: kokių vardu mes pa-vadinisime kun. Sidaravičių, tuo labiau vysk. M. Valančių?

Atsiminimai

Trečiajame skyriuje sudėti at-siminimai apie Linkuvą ir jos gimnaziją. Juos pasakoja dr. Juo-zas Kaškelis, Konstantinas Ja-siukaitis, Petras Butėnas, dipl. agr. Ignas Andrašiusas, dr. Vin-cas Maciūnas, Juozas Pažemėnas, Olė I-tė, A.S. Elena Bušackytė - Zujienė ir Aleksandras Zujus. Šių atsiminimų dalis liečia dar rusų laikus (apie daraktorius ir rusus mokytojus), o kita dalis iš-ryškina ir pačios Linkuvos gimnazijos švietimo bei auklėji-mo salys.

Gimnazijos auklėjimo darbe turį didelės reikšmės mokinių auklėjimosi organizacijos. Kal-bant apie šią sritį, reikia prisipažinti, kad gimnazijos veiklos apžvalgoje neteko rasti skyriaus apie mokinių organizacijas. At-siminimuose pora autorių šiek tiek pasako apie ateitininkus, bet apie kitas organizacijas be-veik nieko, tik suminėti vardai. O apie tai vis dėlto reikėjo para-šyti kam nors plačiau.

Kiti skyriai

Ketvirtajame skyriuje sudėta sa-vųjų (linkuvių) kūryba. Su poe-zija dalyvauja Aleksandras Dič-petris, Juozas Kruojis ir Alfonsas Šešplaukis. Prozos atstovais pa-imti Juozas Paukštelis, Konstan-tinas Jasiukaitis ir Petras Rimkū-nas.

Penktojamame skyriuje surašyta bibliografija, angliška santrauka, knygos turinys, keturi žemėlai-piai. Pačiame gale įdėtas Finan-sinės komisijos žodis.

Monografiją perskaičius, tenka konstatuoti, kad linkuviai atliko didelį ir labai vertingą darbą, su-telkdami žinias apie Linkuvos gimnaziją. Didelė padėka pri-klau; redaktoriumi dr. Alf. Šeš-plaukiui ir jo talkininkams už puikų leidinį.

Nauji leidiniai

SPONTAS
nepriklausomoji
lietuva
II 1937-1940

● Jonas Narbutas, SPONTAS NEPRIKLAUSOMOJI LIETU-VOJE. Antra dalis (1937 - 1940). Autoriaus leidinys. Viršelės Ro-mualdo Bukausko. Kailbą taisė A-nupras Tamulynas. Spaudė M. Morkūno spaustuvė, 3001 West 59th Str., Chicago, IL 60629. Leidinys gausiai iliustruotas nuotraukomis, 445 psl., kainą 9 dol., gaunamas ir "Drauge".

Vieno žmogaus pasišventimu parašyta ir savo pinigais išleista mūsų nepriklausomybės laikme-čio Lietuvos sporto, galima saky-ti, istorija yra labai prasmingas ir išliekančios vertės veikalas. Jo pirmoje dalyje buvo pavaizduota lietuviškojo sporto užuomazga ir ne rožėmis klotas pirmųjų sporti-ninkų kelias į laimėjimus. Šioje antroje dalyje pasiekiami sporti-nės ano meto raidos subrendimo amžiaus. Ypač vaizdžiai aprašo-mas ir dokumentinėmis nuotrau-gomis bei spaudos ištraukomis pavaizduojamas mūsų krepšinio triumfas, kada lietuviai du kartu tapo Europos meisterais. Visiems sporto bičiuliams knyga atneš-didelį džiaugsmą.

● VYTIS, 1979 m. sausio mėn. Nr. 1. Vyčių mėnesinis žurnalas. Redaguoja Loreta I. Stukas, 1467 Force Drive, Mountainside, N. J. 07092. Ad-ministracijai adresas: 2524 W. 45th St., Chicago, IL 60632. Metinė prenumerata — 8 dol.

DAIL. P. ALEKSOS KŪRINYS

Dail. Petras Aleksa nupiešė menišką ir prasmingą viršelį knygai "Lietuva bolševikų oku-pacijoj". Knyga bus apie 250 psl. Joje bus gausu atsiminimų tarytų, kalintų lietuvių bei są-rašas apie 2000 nužudytų Lietu-vos žmonių. Spaudai paruošė Juozas Prunskis. Leidžia Jūrų šaulių kuopa Klaipėda. Išleis vasario mėn. 1979 m.